



Katarína Nádaská: K štedrovečernému stolu si mali sadnúť len tí, ktorí si vzájomne odpustili

Vinšujem vám
tieto nastávajúce sviatky,
narodenie Krista Pána,
aby vám dal Pán Boh zdravie,
hojné božské požehnanie
a všetko dobré čosi
od neho žiadate.
Pochválen Pán Ježiš Kristus.

O tom ako sa naši predkovia pripravovali a ako prežívali Vianoce, aké zvyky dodržiavali, aké jedlá pripravovali a na záver čo to o tom ako slávi Vianoce jej rodina prezradila etnologička Katarína Nádaská.

Ako sa pripravovali naši predkovia na slávenie Vianoc?

Adventné obdobie bolo v kresťanskom chápaní čas pokánia, pôstu a duchovnej prípravy na vianočné sviatky. Ľudia sa usilovali dať do poriadku svoje domácnosti, práve tak ako dnes, teda všetko vyčistiť, upratať, vyprať všetko šatstvo, poumývať okná. Už niekoľko dní pred sviatkami gazdinky pekli koláče. V advente však malo ísť najmä o stránku duchovnú. Bolo treba pomeiť sa s hnevnikmi, lebo k štedrovečernému stolu si mali sadnúť len tí, ktorí si urovnali všetky spory a sváry nazbierané cez rok a vzájomne si odpustili. Posledné dni pred Vianocami sa každý poponáhľal vrátiť susedovi všetko požičané. Cez sviatky platil zákaz ťažkej práce.

Aký priebeh mal v minulosti Štedrý deň a Štedrý večer?

Gazdinky vstávali hneď po polnoci a začali piecť chlieb, aby bol do rána hotový. Ráno kúsami cesta oblepili ovocné stromy, aby bola v nasledujúcom roku dobrá úroda. Zavčas rána gazdovia nanosili vody na celé sviatky. Do studne dali štipku soli, aby v nej bola po celý rok zdravá voda. Pred večerou sa porobili posledné úpravy - gazda doniesol do izby snopček slamy ako spomienku na narodenie Božieho syna, ktorý sa narodil na slame, na stôl sa prestrel nový doma tkaný obrus pretkávaný červenými nitkami



© FOTO PRAVDA: ROBERT HUTTNER, www.pravda.sk

(červená farba nitiek mala ochranný význam). Nohy stola sa zopli reťazou, ktorá symbolizovala pevnosť a svornosť rodiny. Pod stôl sa položil železné predmety symbolizujúce pevné zdravie. Platilo, že od štedrovečerného stola vstával nanajvýš jeden človek - zvyčajne gazdina, ktorá obsluhovala všetkých členov rodiny.

Čo nesmelo chýbať na vianočnom stole?

Na prestretom stole boli jablká, orechy, cibul'a, cesnak, oblátky a chlieb, sviečka, biblia a hriatô.

Aké jedlá sa podávali v jednotlivých oblastiach Slovenska?

Prvý chod boli oblátky s medom a cesnakom. Druhým chodom bolo hriatô (najčastejšie sa

pripravovalo tak, že do liehu - špiritusu sa pridala voda a husacia masť, nápoj sa zohrial a pil sa teplý) a tretím chodom vianočná polievka. Takmer na celom Slovensku sa podávala polievka z kyslej kapusty s hrachom, šošovicou a fazuľou. V katolíckych rodinách bola bezmäsitá, ochutená sušenými hriabami a sušeným ovocím. Na východnom Slovensku sa podávala kyslá obilninová polievka - kisel'. Na Záhorí sa podávala kyslá šošovicová polievka, na Spiši zase kyslá hubová polievka, na hornej Nitre mali radšej mrvancovú polievku. V južných oblastiach sa zase varila rybacia polievka. Štvrtým chodom boli kaše, napríklad cícerová, kukuričná, krupicová a prosná, fazuľová a šošovicový prívarok.

(pokračovanie na strane 2)

Z PRACOVNÉHO STOLA STAROSTU



Vianoce. Opäť sú tu. Deti sa ich nevedia dočkať a my dospelí zase hovoríme, ako ten čas letí a s hundraním konštatujeme, že sme o rok starší. Ale všetci sa na ne veľmi tešíme. Na to, že budeme spolu, na pohodu, dobroty, radosť z narodenia Ježiška, ale aj na darčeky a čarovné ticho. Práve ticho bolo v minulosti jedným z dôležitých aspektov Vianoc. Dnes žiaľ, je tento idylický svet dávno preč. Na Štedrý deň počujeme nielen motorovú

pílu, ale aj rachot zábavnej pyrotechniky. Niektorí z nás sa prosto nevedia dočkať silvestrovskej noci. Je to nielen nepochopenie zmyslu najkrajších sviatkov roka, ale veľká neúcta voči spoluobčanom.

Obdobne to platí aj o dni pracovného pokoja - nedeli. Stáročia sa v našich zemepisných šírkach v nedeľu nepracovalo. Ľudia navštevovali kostol, boli slávnostne oblečení, navštevovali sa, ...nepracovali. Máme to hádam niekde v génoch, že nedeľa je v rámci týždňa výnimočný deň. Ani to už neplatí. Dnes sa úplne bežne v

nedeľu obcou šíri zvuk kosačiek, miešačiek, motorových píl a k tomu neprirodzene hlasná hudba. Aby sme si rozumeli, nemám nič proti tým, ktorí v nedeľu pracujú. Vadia mi činnosti, ktoré ostatných otravujú hlukom. Pritom by stačilo naplávať si prácu cez víkend tak, aby sme hlučné činnosti urobili v sobotu.

No na nadchádzajúce sviatky si nič neplánujme. Nech to budú Vianoce požehnané, pokojné, v kruhu rodiny s tými, ktorých máme radi.

Ing. Štefan Petrik

Katarína Nádaská: K štedrovečernému stolu...

(dokončenie zo strany 1)

Piatym chodom bývali múčne jedlá – rezance s makom alebo orechami, opekance s makom – na strednom Slovensku sa im hovorilo pupáky, na východnom Slovensku zase bobal'ky, ďalej šúľance s makom či tvarohom, na Hornej Nitre a na Kysuciach poznali zase opečené melence, ktoré sa pripravovali zo zemiakového cesta. Šiestym chodom boli zemiakové pirohy, pirohy s kapustou alebo pirohy s makom, prípadne tatárčené (pohánkové). Šiedmym chodom bola ryba. Na Štedrý večer sa jedli zvyčajne varené a pečené zubáče, pstruhy a iné druhy sladkovodných rýb, prípadne slané haringy (obligátny vyprážaný kapor so zemiakovým šalátom je oveľa mladšia súčasť štedrovečernej večere, presadil sa u nás vlastne až v druhej polovici 50. rokov 20. storočia). K rybe sa podávali zemiaky nakyslo alebo zemiakový šalát bez majonézy. Ako ôsmy chod sa servirovali koláče. Piekli sa najmä koláče z kysnutého cesta. Jeden z najstarších koláčov sa volal kračun. Bolo to obradové pečivo a cez sviatky bol stále na stole, aby sa rodine celý rok darilo. Deviatym, záverečným chodom bývali sušené slivky, jablká, hrušky, ale aj čerstvé jabĺčka a orechy. Skôr než rodina privítala prvých koledníkov, zakončila večeru modlitbou. Len potom sa mohlo vstať od stola.

Ako vidieť, naši predkovia aj na veľké sviatky jedávali zvyčajne len to, čo sa doma urodilo. Jedlá



Výstava betlehemov,
Valaliky 2014
foto: Dušan Kmec

to boli jednoduché, skromné, a predsa sa Vianoce pokladali za najkrajšie sviatky. Aj vďaka tomu, že v rodinách sa precitovávala hlboká duchovná hodnota Vianoc ako sviatkov narodenia Vykupiteľa. Navyše tú radosť, ktorá na Vianoce zavládla, prežívala rodina spolu.

Ako slávite Vianoce Vy a Vaša rodina?

Snažíme sa dodržiavať štedrovečerné jedlá prameniace z tradície – teda začíname modlitbou, potom nasledujú oblátky s medom a cesnakom, rybacia polievka, pečená ryba, šošovicový prívarok a bobal'ky s makom. Večer zakončíme pohárom vína a poďakovaním za jedlo.

Spomeniete si na Vaše najkrajšie Vianoce?

Každé Vianoce majú pre mňa neopakovateľné čaro, pretože mám ešte oboch rodičov a tak sa stretávame ako v detstve. Najkrajšie Vianoce boli keď sa mi narodil syn Gorazd, mal na Vianoce pol roka a veľmi sa tešil z malého stromčeka.

ka visiaceho z plafóna. Stromček bol ozdobený slamenými ozdôbkami, jabĺčkami, orechmi. Splnila som si aj svoj vlastný sen, mať aspoň raz stromček ako mali naši predkovia pred 150 rokmi – malý a visiaci z hrady.

Čo máte na sviatočnom období najradšej a čo vám naopak najviac prekáža.

Mám rada rodinné stretnutia, prekáža mi zabúdanie na podstatu

Vianoc a to je príchod Mesiáša na tento svet.

Ktorý vianočný zvyk sa vám páči a chceli by ste ho zachovať aj pre budúce generácie.

Aby centrom Vianoc nebol vianočný stromček, ale Betlehem, tak ako to bolo po stáročia zvykom na Slovensku.

Prezradíte nám Vášu najobľúbenejšiu koledu?

Do hory, do lesa valasi,
či horí v tom našom salaši?
Radosť veľká sa zjavuje
až tento svet potešuje,
kráčajte bratkovia k jasličkám,
aby ste zjavili všetko nám.
Počkajte nás, mili bratkovia,
nebeski lietajú duchovia,
Sláva Bohu prespevujú,
pokoj ľuďom ohlasujú.

Vtáčkovia krásne spievajú
a do Betlehema nás volajú.

Spracovala: Martina Matiová
Viac o vianočných zvykoch
na www.valaliky.sk



Vianočný
stromček
zdroj:
internet

Naplno po celý rok

Pracovníci z prevádzkarne zabezpečujú pre obec práce, častokrát ide aj o odbornejšie práce, samozrejme podľa toho, akého charakteru sa týkajú.

Osobitnú pozornosť sme v tomto roku venovali koseniu verejných priestranstiev a cintorínov. Tuto prácou boli poverení dvaja naši pracovníci, ktorí pravidelne udržiavali verejné priestranstvá aj cintoríny, k našej spokojnosti, začo im patrí naše poďakovanie.

Bývalú pracovňu pri obecnom úrade sme zrušili, vynovený priestor bude slúžiť pre kultúrnu činnosť. V súčasnosti je využívaná pracovníkmi, ktorí zabezpečujú „prerábku“ obecného úradu. Naši pracovníci sa podieľali aj na drobných úpravách kuchyne,

ako maľovanie a pod. Aj oplatenia na cintorínoch potrebovali nový náter, ktorý sme samozrejme zabezpečili na všetkých troch oplateniach. Zároveň sme na oplateniach opravili poškodenia spôsobené vandalizmom. V jeseni pravidelne zbierame nadrozmerný odpad, elektrospotrebiče a orezané konáre. Nebolo tomu inak ani túto jeseň. Po oznámení termínov zberu jednotlivých komodít sme zrealizovali ich zber. Napriek tomu, že na zber konárov neboli stanovené 2 týždne, zber sa predĺžil na viac ako dvojnásobok. Boli by sme veľmi radi, keby sa uvedené termíny rešpektovali a dodržiavali. Už sa stalo pravidlom, že občania vyložia nepotrebný odpad pred svoj dom a vopred to nenahlásia pracovníkom prevádzkarne, aby sa odpad zlikvidoval, v dôsledku



toho niekoľko dní „skrášľuje“ našu obec, čo nás vôbec neteší. Väčšina obyvateľov dodržiava pravidlá zberu, začo im srdečne ďakujeme.

V súčasnosti pracovníci prevádzkarne vypomáhajú pri rekonštrukcii obecného úradu, zabezpečujú drobné murárske

a maliarske práce v jednotlivých kanceláriách.

Keďže sa nám blíži koniec roka, dovolte nám, aby sme Vám zažehnali spokojné Vianoce, veľa zdravia, pohody a šťastný nový rok 2020.

Text a foto:
Jaroslav Janočko

UZNESENIA ZO ZASADNUTIA OBCENÉHO ZASTUPITEĽSTVA VALALIKY DŇA 06.11.2019

OZ schvaľuje:

a) zmenu programu zasadnutia, a to doplnením bodov programu nasledovne:

1. Správa o výsledkoch a podmienkach výchovno – vzdelávacej činnosti Základnej školy, Hlavná 165, Valaliky,

2. Prerokovanie návrhu na zmenu VZN č. 2/2019 – úprava výšky školného v Školskom klube detí.

b) plán investičnej činnosti na rok 2020 a žiada o jeho zapracovanie do návrhu rozpočtu obce na nasledujúci rok,

c) schvaľuje VZN č. 4/2019 o zmene a doplnení VZN č. 7/206 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi,

d) odkúpenie spoluvlastníckeho podielu na pozemku parcela č. KNE 178/1, druh: orná pôda o výmere 183 m² zapísaná na liste vlastníctva č. 3118 katastrálne územie Valaliky v podiele 1/4 z celku od Viery Juhásovej, Abovská 110/29, Valaliky za kúpnu cenu 3 157,66 €, ktorá bola stanovená znaleckým posudkom č. 78/2018, ktorý vypracovala Ing. Beáta Serbiová, Baška,

nová, Baška,

e) vyraďenie majetku obce Valaliky podľa predloženého návrhu č. 286/3910/2019 OU zo dňa 09.10.2019,

f) Správu o výsledkoch a podmienkach výchovno – vzdelávacej činnosti Základnej školy, Hlavná 165, Valaliky za školský rok 2018-2019.

OZ berie na vedomie informáciu:

a) z rokovania Finančnej komisie zo dňa 5.11.2019,

b) z rokovania Stavebnej komisie zo dňa 5.11.2019,

c) o čerpaní rozpočtu,

d) o finančných vzťahoch štátu k obci,

e) o podnikateľskej činnosti obce,

f) o stave nedoplatkov na miestnych daniach,

g) o stave nedoplatkov na miestnom poplatku za komunálny odpad,

h) o stave nedoplatkov na nájomnom a na ostatných službách.

OZ berie na vedomie:

a) správu o výsledkoch kontrolnej činnosti hlavného

kontrolóra obce od posledného zasadnutia,

b) vyhodnotenie pripomienok k návrhu VZN č. 4/2019 o zmene a doplnení VZN č. 7/206 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi.

OZ neschvaľuje:

a) odpredaj pozemku parcela č. KNC 1247/100, druh: záhrada o výmere 452 m² zapísaná na liste vlastníctva č. 1273 katastrálne územie Valaliky pre Natáliu Horvátovú, Na Homôlke 155/15, Valaliky.

OZ žiada o zapracovanie do návrhu rozpočtu obce na nasledujúci rok:

a) dotáciu pre STO Valaliky, Poľná 8, Valaliky vo výške 17 300 €,

b) dotáciu pre Parádne nevesty, Abovská 106/39, Valaliky vo výške 2 000 €,

c) dotáciu pre FC Valaliky, Športová 9, Valaliky vo výške 15 000 €,

d) dotáciu pre HC Valaliky, Topoľová 13, Valaliky vo výške 6 500 €.

UZNESENIA ZO ZASADNUTIA OBCENÉHO ZASTUPITEĽSTVA VALALIKY DŇA 20.11.2019

OZ schvaľuje:

a) predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok na sprostredkovateľský orgán v rámci výzvy nasledovne:

kód výzvy

OPKZP-PO4-SC441-2018-39,

názov projektu: Nízkoúhlíková stratégia obce Valaliky,

výška maximálneho celkového spolufinancovania projektu zo strany žiadateľa stanovená z celkových oprávnených výdavkov 15 286,57 €

predstavuje čiastku 764,33 €, financovanie prípadných neoprávne-

ných výdavkov projektu.

b) rozpočtové opatrenie č. 15/2019,

c) uzatvorenie zmluvy o budúcej zmluve o zriadení vecného bremena medzi Obcou Valaliky ako budúcim povinným z vecného bremena a Vychodoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s., Komenského 50, Košice ako budúcim oprávneným z vecného bremena, ktorej predmetom je súhlas budúceho povinného z vecného bremena s realizáciou stavby: „Valaliky – rozšírenie kanalizácie“ na časti pozemkov v katastrálnom území Valaliky evidovaných ako:

LV č. 1273, parcela č. KNC 578/7, druh: zastavané plochy a nádvoria o celkovej výmere 308 m² v podiele 1/1,

LV č. 1273, parcela č. KNC 551/20, druh: orná pôda o celkovej výmere 951 m² v podiele 1/1,

LV č. 2755, parcela č. KNC 551/25, druh: orná pôda o celkovej výmere 705 m² v podiele 1/1,

LV č. 2755, parcela č. KNC 551/14, druh: orná pôda o celkovej výmere 562 m² v podiele 1/1,

LV č. 1273, parcela č. KNC 578/5, druh: zastavané plochy a nádvoria o celkovej výmere 302 m² v podiele 1/1,

LV č. 2755, parcela č. KNC 551/37, druh: orná pôda o výmere 308 m² v podiele 1/1

a dohoda zmluvných strán, že uzatvorí zmluvu o zriadení vecného bremena k nehnuteľnostiam do dvoch rokov po realizovaní stavby a jej presnom zameraní v teréne. Vecné bremeno bude zriadené bezodplatne.

OZ berie na vedomie:

informáciu o príprave návrhu všeobecne záväzného nariadenia o podmienkach poskytovania dotácií z rozpočtu obce.

Čas očakávania a radosti v materskej škole

Adventné obdobie má hlavne pre detičky zvláštne čaro. S príchodom zimy sa každoročne veľmi tešia najprv na príchod Mikuláša a neskôr aj Ježiška. Nebolo tomu ináč ani tento rok.

Nevedeli sa dočkať a každý deň počítali dni, ktoré zostávajú do ich príchodu. S radosťou pripravovali najprv program pre Mikuláša. Vedeli, že on príde prvý, že ich obdaruje sladkosťami. A on veru aj prišiel a obdaroval detičky, ako každý rok. Ale tiež neodišiel naprázdno. Bol obdarovaný nielen radosťou v detských očiach, ale aj básničkami, pesničkami a modlitbičkami. V pokojnej predvianočnej atmosfére, vytvorenej znejúcimi vianočnými piesňami a koledami, pokračovali prípravy na Vianoce a veru bolo cítiť na každom kroku, tú veľkú detskú radosť. Deti, pod vedením učiteliek, spoločne vyzdobovali svoju školu. Strihali, maľovali, zhotovovali výtvary z rôzneho materiálu – vianočné pozdravy, stromčeky, anjelíkov, hviezdíčky. Deti so svojimi učiteľkami písali listy Ježiškovi, kreslili mu obrázky, pripravovali darčeky, piekli perníky a nacvičovali krásne vianočné programy.

Krásne a požehnané sviatky všetkým praje kolektív materskej školy.

kolektív MŠ
foto: archív MŠ Valaliky



Mikuláš zavítal už v novembri

Vianoce sú čarovné a nezabudnuteľné pre každé dieťa, nevedia sa dočkať, kedy príde Ježiško a daruje im krásne darčeky.

V tomto čase čakania sa dňa 27. 11. 2019 v príjemnej atmosfére konalo v priestoroch kancelárie TSP mikulášske posedenie pre najmenších.

Deti v tvorivej dielni napísali list Ježiškovi. Písali ako celý rok poslúchali, čo pekné spravili, ako pomáhali rodičom a o všetkých dobrých skutkoch. V liste ho požiadali o darčeky, ktoré by ich pod Vianočným stromčekom najviac potešili. Tiež si vymaľo-



vali obrázok Mikuláša. Nechýbalo malé občerstvenie a čaj na zahriatie. Deti si pri odchode prevzali sladký mikulášsky balíček, ktorý vyčaril všetým deťom

úsmev na tvári. Touto cestou by sme sa chceli poďakovať všetkým, ktorí nám pomohli zorganizovať túto peknú akciu.

Text a foto: kolektív TSP

Triedenie odpadov

Triedenie odpadov je delenie odpadov podľa druhov, kategórií alebo iných kritérií alebo oddelovanie zložiek odpadov, ktoré možno po oddelení zaradiť ako samostatné druhy odpadov. Takto znie definícia zo Zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch. Inak povedané je to aj zvyšovanie podielu recyklovaných zložiek komunálneho odpadu a tým prispievanie k ochrane životného prostredia.

Z našich skúseností vieme, že občania vnímajú triedenie odpadov rôzne. Pre niektorých je to samozrejmosť a životný štýl, niektorí to majú nanútené zo strany člena rodiny. Iní to robia, lebo to robí aj sused. Pre niektorých je to zbytočnosť a netriedia vôbec, čo môžeme vidieť na preplnených zberných nádobách vyložených pri zbere zmesového nevytriedeného komunálneho odpadu. Každý z nás sa „zatriedi“ do niektorej skupinky.

Dôležité je však vedieť, že triedením prispievame k zlepšovaniu stavu životného prostredia a k jeho zachovaniu pre ďalšie generácie. Obec a občania za zber triedeného odpadu /papier, sklo, plast spolu s kovovými obalmi a tetrapakmi/ neplatia, pretože to financuje organizácia zodpovednosti výrobcov z finančných prostriedkov z „recyklačných poplatkov“, ktoré sú povinné uhrádzať podnikateľské subjekty, ktorých výrobky končia v komunálnom odpade. Náklady pre obec sa vytvárajú hlavne pri zbere stovkách ton nevytriedeného zmesového komunálneho odpadu, ktorý sa v obci zbiera každú páru stredu - v roku 2018 to bolo 688,05 t a tento rok so stavom k 30.09.2019 je to 505,74 t. Toto všetko končí ako spáliteľný odpad v spaľovni odpadov.

Pre porovnanie uvádzame množstvá triedeného zberu za obec Valaliky, ktoré máme k dispozícii k 31.08.2019: **plast - 29,38 t, papier - 31,6 t, sklo - 38,26 t, tetrapaky - 0,211 t, kovové obaly - 0,424 t.**

Cím viac budú občania triediť, tým viac sa budú znižovať náklady pre obec pri zbere netriedeného odpadu. Obec by tak nemusela pristupovať k zvyšovaniu miestnych poplatkov za komunálne odpady. Vytriedený odpad sa ďalej zhodnocuje, nekončí ako spáliteľný odpad v spaľovni odpadov.

V prípade otázok ohľadom triedenia odpadov nás kontaktujte na t.č. 055/2028954, alebo osobne na Referáte daní a poplatkov.

Na stránke www.valaliky.sk v sekcii obecný úrad - životné prostredie si občania môžu nájsť návod a leták ohľadom správneho triedenia odpadov a dátumov zberu.

Som hrdá na všetko hodnotné a krásne, čo sa nám s kolegami podarilo

Oslovili sme pani Darinu Gazsiovú, ktorá 40 rokov pôsobila ako učiteľka v Základnej umeleckej škole vo Valalikoch, z toho 25 rokov vo funkcii riaditeľky. Poodkryla nám niečo zo svojho súkromia, zároveň nám zodpovedala na otázky, ktoré sme si pre ňu pripravili.

Narodila som sa na severovýchode Slovenska v dedinke Vyšný Orlík, okres Svidník, kde vo vtedajšej dobe žili moji starí rodičia. Svoje detstvo som prežila v tomto rusínskom regióne s bohatými kultúrnymi tradíciami v dedinkách Pstrina, Svidnička a Olšavka, kde môj otec pôsobil ako učiteľ. Obdobie dospievania som prežila v mestečku Svidník, kde dodnes žije moja širšia rodina. Absolvovala som umeleckú školu Konzervatórium v Košiciach, kde som študovala hru na akordeón v triede výborného pedagóga, p. profesora Štefana Eperiešeho.

Môj pracovný život bol priamočiary, celý bol zasvätený pedagogickej činnosti, resp. starostlivosti o hudobne nadané deti, za čo som vďačná. Počas svojho života som pôsobila vo dvoch umeleckých školách. Po ukončení štúdia v roku 1977 som dva roky pôsobila na svojej domácej umeleckej škole vo Svidníku, a po uzavretí manželstva v roku 1979 sa môj pracovný život až dodnes, vyvíjal na jedinej škole, na našej - ZUŠ Valaliky. Do funkcie riaditeľky ZUŠ Valaliky som bola v roku 1994 zvolená pedagogickou radou školy a menovaná vtedajším odborom školstva pre Košice- okolie. V nasledujúcom období som absolvovala štyri výberové konania na funkciu riaditeľky školy, po ktorých som vo funkcii zotrvala do roku 2019.

Moja rodina je moja veľká nekonečná láska, je pre mňa všetkým! S manželom sme vďaka Bohu v tomto roku oslávili 40. výročie nášho spoločného života. Naše dve dcéry žijú tiež v šťastných manželstvách a obdarovali nás piatimi vnúčkami.

Keď človek pracuje vo vedení nejakej inštitúcie, tak určite sa mu podarí niečo na čo je hrdý. Na čo ste hrdá vy?

Som veľmi vďačná a hrdá na dlhodobú spokojnosť desiatok až stoviek našich žiakov a ich rodičov, na oddanosť, kreativitu a spolupatričnosť mojich kolegov, som hrdá na všetko hodnotné a krásne, čo sa nám podarilo, na každý malý, či väčší umelecký čin daný s láskou, som hrdá na pozoruhodný záujem o štúdium v našej škole, ktorý každý rok stúpal, na zviditeľnenie mena Valaliky v rámci celého Slovenska, vďaka úspešnej reprezentácii školy našimi talentovanými žiakmi na celoslovenských súťažiach, som hrdá na každé úprimné slovo vďaka za naše spoločné skutky.

Na druhej strane ste sa zaiste stretli aj s problémami, s ktorými ste sa museli popasovať, čo bolo pre vás najťažšie?

Myslím si, že takýto typ školy, kde je široká rozvetve-



nosť - 9 elokovaných pracovísk, ako jeden celok, z ktorých každé jedno je od sídla školy vzdialené cca 3 až 35 km, so sebou prináša vysoké nároky na riadiacu prácu. Chce to veľkú dávku energie, organizačnej kreativity, tolerance, obetavosti, ale i ľudskosti. Každé pracovisko si vyžaduje a potrebuje svoju pozornosť i starostlivosť, a to je pre riadiacu prácu takej školy náročné.

Počas vášho dlhoročného pôsobenia na poste riaditeľky školy ste zaiste zažili veľa pekného. Čo Vám tak najviac utkvelo v pamäti?

Pocit užitočnosti, opora mojich kolegov a mnohých rodičov, vďačné slovo našich priaznivcov, spokojné a radostné oči našich žiakov, pocit dojatia a radosti z vydarených podujatí. Ak mám byť konkrétna, tak výnimočným podujatím školy bol 5. Medzinárodný festival základných umeleckých škôl v roku 2013, organizovaný našou školou a obcou Valaliky. Stretol sa s veľmi dobrým ohlasom našich hostí - zástupcov umeleckých škôl z celého Slovenska a z 10 štátov Európy. Nedá sa zabudnúť ani na koncertný zájazd nášho ženského speváckeho zboru Kadencia do Francúzska. Tlieskalo nám vďačné publikum v mestách Paríž, Nancy, Metz. Nezabudnuteľný zážitok!

Máte žiakov, na ktorých si zvlášť spomínate?

Rada si spomínam na všetkých žiakov, ktorí sa



Ku Vianociam vrúcne prania,
všetkým ľuďom dobrej vôle,
zdravie, šťastie, lásku, pokoj,
a tiež Božie požehnanie.

V novom roku veľa sily,
by ste v zdraví dlho žili.
Zo srdca žela Darina Gazsiová

na moje hodiny tešili a radi sa vracali. Z dlhoročnej praxe viem, že mimoriadny talent sa objaví približne tak raz za päť rokov. Počas mojej štyridsaťtriročnej učiteľskej praxe vzišlo z mojej triedy niekoľko desiatok výborných absolventov, avšak silne zarezonovalo tak osem mien, osem výrazných osobností. Posledným mojím excelentným žiakom, jedným z tých, ktorí výrazne zarezonovali, bol chlapec s citlivou dušou, veľkým srdcom a talentom Patrik Arvai z Valalík. Robil mi nesmiernu radosť svojou perfektnou prípravou, tvorivým prístupom, obdivuhodnou zodpovednosťou, spolačnosťou a sebaistotou na verejných vystúpeniach. Verný hudbe zostal aj po ukončení štúdia na našej škole a v súčasnosti sa veľmi úspešne zaoberá vlastnými výtvmi v oblasti hudobnej produkcie. Držím palce, nech sa darí!

Aké sú Vaše plány do budúcnosti?

Moje plány sú celkom obyčajné, žiť pokojný život v kruhu mojich blízkych. Z postu riaditeľky školy odchádzam spokojná, šťastná a naplnená, a to aj vďaka Vám všetkým, ktorí ste akokoľvek mierou prispeli k dobrému menu našej školy. Veľké ďakujem!

S úctou Darina Gazsiová

Aj obec Valaliky vyslovuje svoje poďakovanie za roky práce na poste riaditeľky ZUŠ Valaliky.

Za rozhovor ďakuje Mgr. Pavol Kacvinský

Foto: archív pani D. Gazsiovej

Aktívna reprezentácia obce



Keď si zakladajúci členovia folklórnej skupiny Kadlubek povedali pred 8 rokmi, že idú pátrať po tradíciách našich predkov, tak nemali veľké ciele.

Nájsť aspoň niečo, čo nám zanechali a ešte stále odovzdávajú naši pôvodní nositelia tradícií. Snáď nejaké piesne, možno nejaký ten tanec, časť kroja. Dnes pochopili, že folklór je akýsi štýl života. Že to nie sú len nejaké ľudovky, ale že je to živá súčasť každodennosti. Aj my predsa sme nositeľmi tradícií, ale už moderných. Aj my sme sa ako deti hrali detské ľudové hry – „na šľepu babu, horúci komper, kervave koľeno...“ ani sme si neuvedomovali, že sme toho súčasťou. Dnes sme svedkami toho, že mladá generácia má veľké možnosti

využívať voľný čas. Členovia Kadlubku sa však rozhodli využiť svoje voľné chvíle folklórom. Chlapci aj dievčatá sa učia texty našich starých piesní. Objavujeme zmysel krásnych textov, ktoré vypovedajú o živote našich predkov. Získali sme veľké množstvo krojov, pôvodných, ktoré mali svojich majiteľov, za ktorými sa tiež skrývajú mnohé osudy. Mladí ľudia – chlapci aj dievčatá z Kadlubku sa rozhodli naučiť ako sa vyrába tradičný odev – sadli za šijacie stroje a skúšajú prísť na spôsob ako sa kroje šijú. Podarilo sa nám zrekonštruovať 3 svadobné vence, ktoré mali na sebe nevesty počas sobáša. A ďalšia replika našej svadobnej party sa objavila na RTVS v relácii Kapura, kde sa podľa nášho vzoru inšpirovala pani Anna Kulichová z Rajeckých Teplíc a vyrobila si do

zbierky aj partu z našej obce. Keď sme už pri televízii, tak v novembri folklórna skupina Kadlubek pracovala na výrobe relácie do televízie Folklorika a do RTVS o našej obci a našich krojoch. Začiatkom roka 2020 ju budeme môcť uvidieť. Okrem toho sa naši členovia podieľali aj na príprave obecného kalendára s tematikou jedla. A čo náš dorast? Tak tí pravidelne cvičia. V októbri vystúpili na Valalickej krojovanej paráde a v novembri sa zúčastnili detského tanečného domu v Bidovciach pod vedením Lenky Hyblárovej. Mohli si zatancovať pri tónoch cimbalovej hudby a okúsiť tance aj z ďalších regiónov. Veríme, že nastávajúci rok 2020 bude minimálne taký úspešný ako rok 2019.

Mgr. Pavol Kacvinský
Foto: archív P. Kacvinského

„Paradne“ nie len v názve

Každá folklórna skupina má svoj typický kraj, v ktorom reprezentuje lokalitu, zvyky a trendy odievania v daných časoch.

Aj našu ŽSS Paradne nevesti môžeme v súčasnosti vidieť ako sa prezentujú v krojoch z rôzneho časového obdobia. Najnovšie si skupina dopriala kraj z obdobia tesne pred 2. svetovou vojnou. Ten zodpovedá danej skutočnosti, čo dokazujú aj fotografie z doby, podľa ktorých boli následne kroje ušité. Pozostáva z vrchnej časti, a to, blúzy, sukne – kabát a zástery – fartuh. Typické pre toto obdobie boli dlhé rukávy s pufami, sukňa bola dlhšia, zástera bola bez výšivky, ale zato rôzne riasená a mala všité fodry. Ženy zo

skupiny pracovali na tomto kroji celý rok. Najprv si určili obdobie, ktoré má kraj prezentovať, potom sa pustili do prieskumu, zhľadali fotografie, rôzne články a výstrižky z novín. Po ucelenej predstave došiel čas na materiál, kde sa všetci oslovení pamätníci zhodli na brokát a zamate. O výsledok sa už postaral krajčírsky salón v Košiciach. Ako posledné prišli na rad zástery, kde nebol jednotný názor, či sa u nás nosili len čierne zástery. Pamätníci to vyvrátili a po veľkom úsilí sa ženy dostali k fotografiám, ktoré potvrdili, že starší ľudia mali pravdu. Zostala už len pokrývka hlavy – koňta. Tú tiež nenechali na náhodu a s originálnou predlohou si vytvorili taký istý model, bez zmeny prvkov. Veľké úsilie



a čas im dalo zhľadanie čipiek, aby zodpovedali kvalitou a boli autentické. Napokon všetko bolo konzultované historikmi a одобrené aj vedúcimi iných folklórnych telies. S výsledkom svojho snaženia sú členky skupiny veľmi spokojné a ešte viac ich teší, že zástery, konte a spodnice už vyrábali svojpomocne. Kraj mal premiéru na Valalickej krojovanej paráde, svo-

jou farebnou rozmanitosťou zaujal všetkých milovníkov folklóru.

Výsledok stojí zato, kraj je krásny, vidieť na ňom kus histórie. Ale čo je za tým? Strávený čas, hľadanie, konfrontácia, porovnávanie, kritika, to všetko je ukryté za úsmevmi žien folklórneho súboru Paradne nevesti.

Jaroslav Janočko
foto: Tatiana Pachinger

Majú svoj stánok

V súčasnosti žijeme folklórom viac než inokedy. Dávne tradície našich predkov sa snažíme oživovať, a tak pripomínať mladšej generácii zvyky, ktoré sa v našej obci odovzdávajú z generácie na generáciu.

S hrdosťou môžeme konštatovať, že v tejto oblasti máme veľmi dobré zastúpenie v podobe ZSS Paradne ňvesti a FSk Kadlubek, ktoré úzko spolupracujú. Naše skupiny sú zárukou, že zvyky našich otcov a materi sa oživujú a rozvíjajú v podobe piesní, tančov, zvykov a zvykoslovných pásiem. Pre ich činnosť a fungovanie je potrebné vytvoriť podmienky na stretávanie a nácvik.

Paradne ňvesti úspešne obhajujú folklórne činnosti, avšak potrebovali priestory v rámci obce, aby mohli plne využiť svoj potenciál. Dostalo sa im pomoci od obce a po rekonštrukcii priestorov prevádzky OU im bol odovzdaný vno-

vený klub. Po drobných úpravách z ich strany ho slávnostne otvorili v septembri za účasti starostu Ing. Štefana Petrika. Ten im tlmočil poďakovanie za vzornú reprezentáciu našej obce na folklórnej scéne regiónu Abov. Po slávnostnom akte, prestrihnutí pásky, v druhej debata a malom občerstvení sa členky poďakovali za nové priestory. Obdarovali pána starostu tričkom s vlastným logom a sľúbili, že „valalický folklór“ budú s radosťou šíriť a uchovávať pre ďalšie generácie aj naďalej a takto zviditeľňovať našu obec. Aj pán starosta im odovzdal darček - staré národné slovenské piesne v podobe obrazu s krásnym ľudovým motívom, mal by im pripomínať charakter zamerania skupiny. Zároveň im poprial mnoho úspechov v ich práci a vyjadril presvedčenie, že výsledok práce bude aj naďalej obveseľovať našich občanov.

Jaroslav Janočko
foto: **Tatiana Pachinger**



Novinky našej knižnice



Rekonštrukcia obecného úradu neobišla ani knižnicu. Vymenili sme radiátory, elektrické rozvody, nové osvetlenie, pribudli rúry na rekuperáciu vzduchu a steny žiaria novou farbou.

V priebehu roka sa uskutočnila revízia fondu, kedy sme vyradili 585 zastaraných alebo poškodených kníh, ktoré sme následne ponúkli na predaj za symbolickú cenu 0,20/ks. Prostredníctvom burzy kníh našlo svojho majiteľa približne 300 kníh. V tomto roku pribudlo do políc knižnice 480 kníh - z toho sme v rámci projektu „Knižnica - žriedlo vedomostí“ zakúpili 109 publikácií z dotácie FPU (1000,- €) a ďalších 264 kníh v hodnote cca 2200,- € hradila obec. Občania nám darovali 107 kníh. Pri nákupe kníh sme sa

zamerali aj na doplnenie odbornej literatúry pre dospelých (82 ks), deti a mládež (38 ks). Naším zámerom bolo presvedčiť deti a dospelávajúcu mládež o tom, že relevantné a overené informácie nezískajú na internete, ale v odborných knihách osvedčených autorov. Čas ukáže, či sa nám to podarilo.

Prajem Vám pokojný záver roka, aby ste stihli to skutočne dôležité. Radostné Vianoce v kruhu najbližších a úspešný budúci rok 2020.

Nákup kníh z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Text a foto: Martina Matiová



Deň svätého Mikuláša vo Valalikoch

Už od staroveku sa osoba biskupa Mikuláša spájala so štedrosťou a láskavosťou. Ide o postavu biskupa v meste Myra v dnešnom Turecku.

Najznámejším dobrým skutkom, ktorý vykonal bolo darovanie vena pre tri chudobné sestry. Po tme im daroval mešec peňazí do obloka. Tak aj do Valalík zavítal svätý Mikuláš 5. decembra, aby potešil darčekom, ale predovšetkým svojou prítomnosťou našich najmenších. Spolu s nebeskou výpravou pozostávajúcou z anjelského zboru, zavítali na obidve pracoviská našej materskej školy. Neobišli ani

súkromnú materskú školu a prvákov na základnej škole. Deti zarecitovali Mikulášovi básničky a zapievali mu piesne. Za odmenu, ako aj za to, že celý rok poslúchali, boli odmenení mikulášskym balíčkom. Neobišli ani zamestnancov obecného úradu a zdravotného strediska. Navštívili lekáreň a školskú kuchyňu. (Radosť priniesli aj na riaditeľstvo základnej umeleckej školy a na farský úrad). Svätý Mikuláš nemôže navštíviť všetkých, ale jeho odkaz, aby sme robili nezištné dobré skutky a boli dobrými po celý rok patrí všetkým nám.

Mgr. Pavol Kacvinský
foto: **Dušan Kmec**





Šípkari trénujú a majú ciele

Hra šípky začala písať svoju históriu v Anglicku a v súčasnosti patrí medzi najrozšírenejšie športy. Takmer vo všetkých krajinách sa organizujú súťaže a majstrovstvá v hádzaní šípok. Elektronické šípky znamenajú revolúciu v tomto športe. Použitím elektroniky na vyhodnotenie výkonu sa rozšíril počet hier, a tým sa hra stala prítiahlivejšou.

Hra šípky nie je priestorovo ani finančne náročná, preto ju môže hrať ktokoľvek napr. v klube, v pohostinstve a podobne.

Aj v obci máme nadšencov tejto hry, tí sa pravidelne stretávajú a zúčastňujú turnajov na domácej pôde aj na zahraničnej. Ako už mnohí viete, alebo ste sa dočítali v staršom čísle našich noviniek, pripomíname vám názov nášho klubu, ktorý je ŠK ŠÍPKY Valaliky 97 a tiež niekoľko ďalších informácií, ako napr. číslo 97 datuje vznik klubu v našej obci, v roku 2001 zanikol z dôvodu ekonomickej náročnosti organizátorov. Obnovenie súťaže šípok v obci sa udialo v roku 2018, kedy sa naši nadšenci prihlásili do 1. Košickej ligy. V súčasnosti sa v tejto lige nachádzajú na 5. mieste v skupine za účasti 16

družstiev z okolia Košíc. V súčasnosti prebieha súťaž v rámci Košíc, ročník 2019-2020, a ako sme už spomenuli sú na 5. mieste tabuľky. Naši šípkari nás úspešne reprezentujú aj v zahraničí ako napr. v Taliansku na majstrovstvách Európy, kde už len účasť je úspechom.

Pre zlepšenie výkonnosti sa hráči pravidelne stretávajú a trénujú v priestoroch pohostinstva „U Miloša“, pán Miloš Tkáč je zároveň vedúcim mužstva, sponzorom, trénerom a poskytovateľom priestorov na súťaže aj tréning. Nesmieme zabudnúť ani na ďalšieho sponzora, ktorým je aj samotná obec, ktorá v rámci svojich možností finančne prispieva a podporuje činnosť šípkarov v obci.

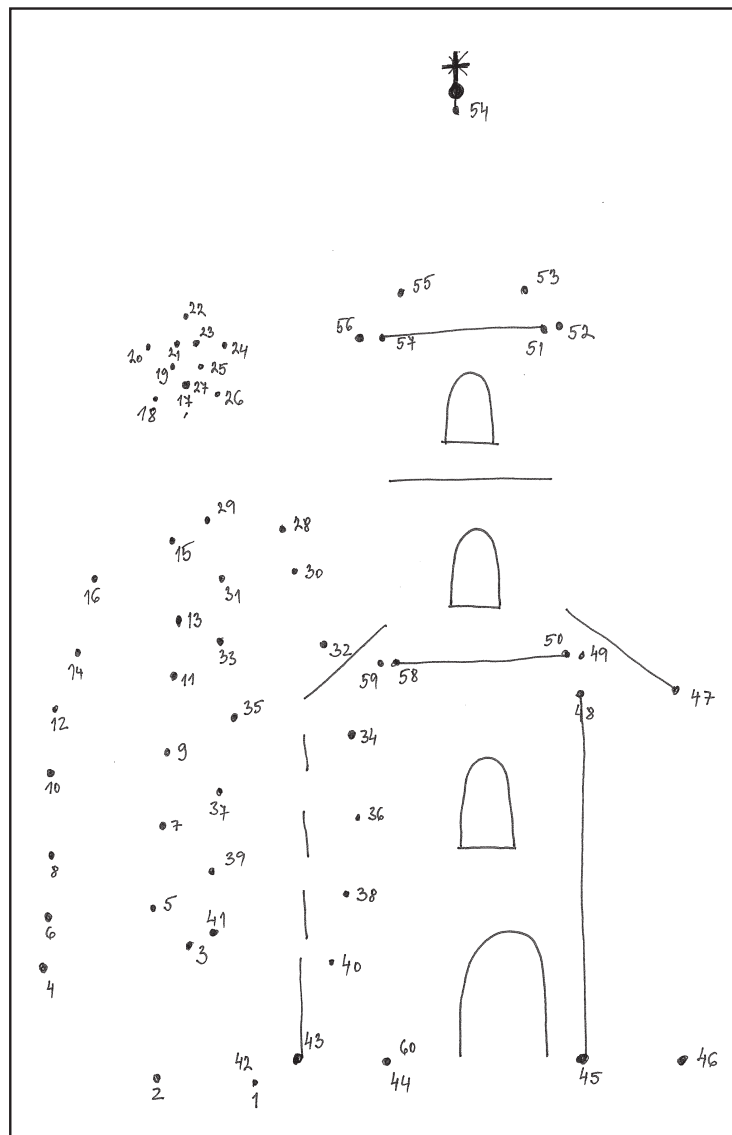
Aj začiatkom novembra sa uskutočnil v predstihu Mikulášsky turnaj za účasti hráčov z okolia Košíc. Víťazi turnaja boli 1. Ladislav Cenker, 2. Marek Majoroš, 3. Erik Janočko.

Šípkari majú cieľ! Prebojovať sa v rámci ligy na záverečný turnaj, ktorý sa bude konať v máji 2020 v Novákoch ako majstrovstvá Slovenska. Hráčom držme prsty, aby sa tohto turnaja zúčastnili.

Jaroslav Janočko
foto: Miloš Tkáč

Vianočná spájačka

Čo z toho bude? Spájačka má 57 znakov. Pospájaj čísla od najmenšieho po najväčšie a dozvieš sa, aký významný obrázok v sebe spájačka skrýva.



INZERCIA

HIIT CORE tréningy v skupinách s dôrazom na správne držanie tela

ČAS SPÁLIŤ KILÁ A ROZHÝBAŤ TELÁ

Každú stredu o 19:00
v malej športovej hale pri ZŠ Valaliky

ZAČÍNAME UŽ 8.1.2020 **1hod/3,00€**

1/6/2019